АКАДЕМИЯ НАУК АРМЯНСКОЙ ССР

ИНСТИТУТ АРХЕОЛОГИИ И ЭТНОГРАФИИ

АРМЯНСКАЯ ЭТНОГРАФИЯ И ФОЛЬКЛОР

МАТЕРИАЛЫ И ИССЛЕДОВАНИЯ

12

Ст. ЛИСИЦИАН

АРМЯНЕ НАГОРНОГО КАРАБАХА (ЭТНОГРАФИЧЕСКИЙ ОЧЕРК)

Л. В. ВАРДАНЯН

ТРАДИЦИИ МУЖСКИХ ВОЗРАСТНЫХ ГРУПП У АРМЯН (КОНЕЦ XIX—НАЧАЛО XX ВВ.)

ИЗДАТЕЛЬСТВО АН АРМЯНСКОЙ ССР

ЕРЕВАН • 1981

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱ

ՀՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅԱՆ ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ

ՀԱՅ ԱԶԳԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ և ԲԱՆԱՀՅՈՒՍՈՒԹՅՈՒՆ

ՆՅՈՒԹԵՐ ԵՎ ՈՒՍՈՒՄՆԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

12

ՍՏ. ԼԻՍԻՑՅԱՆ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՅԵՐԸ
(ԱԶԳԱԳՐԱԿԱՆ ԱԿՆԱՐԿ)

Լ. Մ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԽՄԲԵՐԻ ԱՎԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐԸ ՀԱՅԵՐԻ ՄԵՋ
(XIX Դ. ՎԵՐՋ—XX Դ. ՍԿԻԶԲ)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՍՍՀ ԳԱ ՀՐԱՏԱՐԱԿՉՈՒԹՅՈՒՆ

ԵՐԵՎԱՆ • 1981

ԳՄԴ 63.5 (2Հ)
Լ 612

Տպագրվում է ՀՍՍՀ ԳԱ հնագիտության և ազգագրության ինստիտուտի գիտական խորհրդի որոշմամբ

Խմբագրական կոլեգիա

Բ. Ն. ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ, Է. Տ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ, Ս. Բ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ, Կ. Վ. ՄԵԼԻՔ-ՓԱՇԱՅԱՆ, Ա. Մ. ՆԱԶԻՆՅԱՆ, Դ. Ս. ՎԱՐԴՈՒՄՅԱՆ

Պատասխանատու խմբագիրներ՝

պատմական գիտ. թեկնածու Դ. Ս. ՎԱՐԴՈՒՄՅԱՆ, պատմ. գիտ. դոկտոր Է. Մ. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

Գիրքը հրատարակության են երաշխավորել գրախոսներ՝ պատմական գիտությունների թեկնածուներ Լ. Ն. ՊԵՏՐՈՍՅԱՆԸ և Կ. Վ. ՍԵՂԲՈՍՅԱՆԸ:

Լիսիցյան Ս. Դ.

Լ—612 *Լեռնային Ղարաբաղի հայերը։ (Ազգագր. ակնարկ). Պատ. խմբ. Դ. Ս. Վարդումյան, Լ. Մ. Վարդանյան։ Տղամարդկանց տարիքային խմբերի ավանդույթները հայերի մեջ (XIX դ. վերջ—XX դ. սկիզբ) (Պատ. խմբ. Է. Տ. Կարապետյան.—Եր.։ ՀՍՍՀ ԳԱ հրատ., 1981.—144 էջ. 15 թ. նկ.— (Հայ ազգագր. և բանահյուս.։ Նյութեր և ուսումնասիր. (ՀՍՍՀ ԳԱ, հնագիտ. և ազգագր. ինստ., հ. 12).*

Աշխատության առաջին մասը նվիրված է Լեռնային Ղարաբաղի հայերի պատմաազգագրական ուսումնասիրությանը, որը կատարել է Ստեփան Լիսիցյանը։ Հիմնվելով իր կողմից 1920—30-ական թվականներին հավաքած դաշտային նյութերի վրա, հեղինակը մանրամասնորեն ներկայացրել է ժողովրդի նյութական և հոգևոր մշակույթը, հիմնական զբաղմունքները, հավատալիքները, նիստուկացը։ Այդ հարուստ ազգագրական նյութի մեծ մասն առաջին անգամ է դրվում գիտական շրջանառության մեջ։

Աշխատության երկրորդ մասը Լ. Մ. Վարդանյանի ուսումնասիրությունն է՝ նվիրված հայերի մեջ տղամարդկանց տարիքային խմբերի ավանդույթներին (XIX դ. վերջ—XX դ. սկիզբ)։ Հասցեագրվում է հայ ազգագրությամբ և բանագիտությամբ հետաքրքրվողներին։

Լ $\frac{0508000000}{703(02)—81}$ 21—81 902. 7(С 43)

ԳՄԴ 63.5 (2Հ)

© Հայկական ՍՍՀ ԳԱ հրատարակչություն, 1981

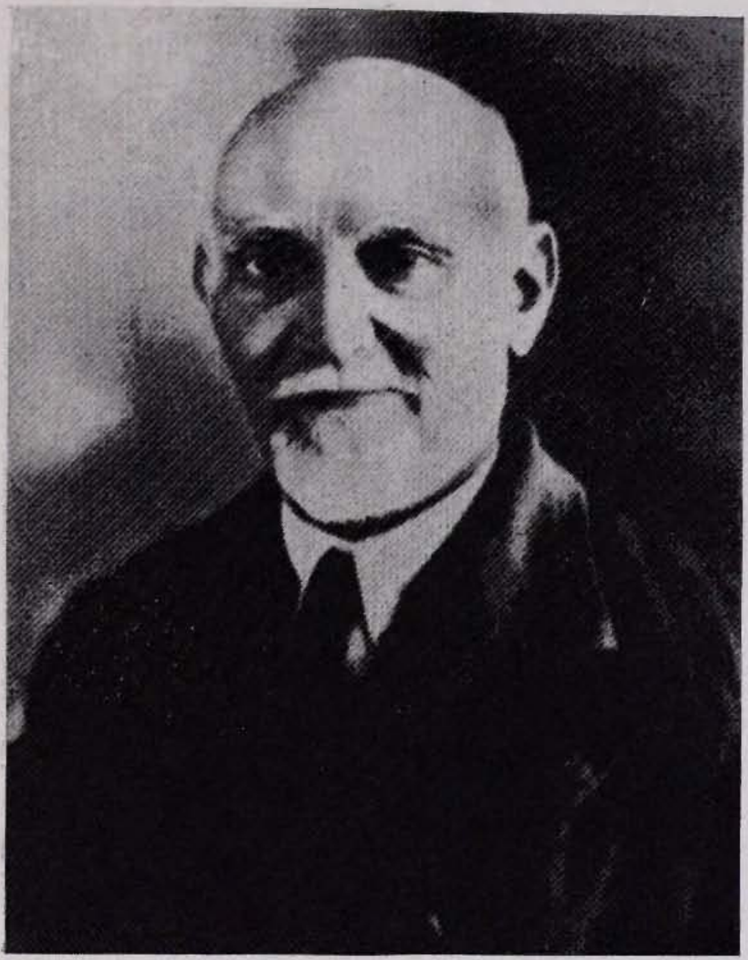

Ստեփան Լիսիցյան
(1865—1947)

СОДЕРЖАНИЕ

Ст. ЛИСИЦИАН

АРМЯНЕ НАГОРНОГО КАРАБАХА

(Этнографический очерк)

От Института 5
От автора 9
Географический очерк 11
Глава первая. Население 16
Глава вторая. Город и село 27
Глава третья. Семья 38
Глава четвертая. Верования 53
Глава пятая. Язык и искусство 75
Резюме (на русск. яз.) 82
Список иллюстраций 84
Иллюстрации

Л. В. ВАРДАНЯН

ТРАДИЦИИ МУЖСКИХ ВОЗРАСТНЫХ ГРУПП У АРМЯН

(Конец XIX—начало XX вв.)

Введение 87
Глава первая. Возрастная ступень детей и холостой молодежи 94
Глава вторая. Пережитки института инициации 110
Глава третья. Возрастная ступень зрелости 122
Глава четвертая. Возрастная ступень старости 130
Заключение 140
Резюме (на арм. яз.) 140

Ս. Դ. ԼԻՍԻՑՅԱՆ

ԼԵՌՆԱՅԻՆ ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՅԵՐԸ
(Ազգագրական ակնարկ)

Լ. Մ. ՎԱՐԴԱՆՅԱՆ

ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ ՏԱՐԻՔԱՅԻՆ ԽՄԲԵՐԻ ԱՎԱՆԴՈՒՅԹՆԵՐԸ ՀԱՅԵՐԻ ՄԵՋ
(XIX դարի վերջ—XX դարի սկիզբ)

Հրատ. խմբագիր Փ. Հ. ՄԱԴԱՆՅԱՆ, Ռ. Ա. ԲԱՂԴԱՍԱՐՅԱՆ
Կազմը Ն. Հ. ԽԱՆՁԱԴՅԱՆ
Գեղ. խմբագիր Հ. Ն. ԳՈՐԾԱԿԱԼՅԱՆ
Տեխ. խմբագիր Լ. Հ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ
Սրբագրիչ Է. Տ. ՍՈԽԻԿՅԱՆ, Մ. Ս. ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆ

ИБ № 207

Հանձնված է շարվածքի 3/X 1908 թ.։ Ստորագրված է տպագրության 25 06 1981 թ.։
ՎՖ 03662 Չափը 60×84¹/₈, Թուղթ № 1։ Տառատեսակ գրքի սովորական բարձր տպագրություն։
Պայմ. 20,0 տպագր. 9,0+14-ներ. մամուլ Հրատ.—հաշվարկ 17,47 մամուլ։ Տպաքանակ
2500։ Պատվեր № 905։ Հրատ. № 5469։ Գինը 3 ռ. 40 կ.։
ՀՍՍՀ ԳԱ Հրատարակչություն, 375019, Երևան, Բարեկամության փ., 24 գ։
ՀՍՍՀ ԳԱ Հրատարակչության տպարան, 378310, ք. Էջմիածին։
Типография Издательства АН Арм. ССР, 378310, г. Эчмиадзин.

ՆԿԱՏՎԱԾ ՎՐԻՊԱԿՆԵՐ

էջ	տող	տպված է	պետք է լինի
2	ն. 5	Л В Варданян	Л. М. Варданян
4	վ. 9	Է. Մ. Կալապետյան	Լ. Տ. Կարապետյան
4	վ. 11	Գ. Ս. Վարդումյան,	Գ. Ս. Վարդումյան,
		Լ. Մ. Վարդանյան,	Լ. Մ. Վարդանյան,
եկ. 9		Մոխրաթաշ	Մոխրաթաղ
եկ. 25		Ոցաշեն	Շցալեն
եկ. 50		Առաջյալ	Առաքյալ